

УТВЕРЖДЕНА
Приказом Председателя
РГУ «Комитет медицинского и
фармацевтического контроля
Министерства здравоохранения
Республики Казахстан»
от «___» _____ 20__ г.
№ _____

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКАРСТВЕННОГО ПРЕПАРАТА

1. НАИМЕНОВАНИЕ ЛЕКАРСТВЕННОГО ПРЕПАРАТА

СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева, таблетки для рассасывания, 0.25 мг/30мг

2. КАЧЕСТВЕННЫЙ И КОЛИЧЕСТВЕННЫЙ СОСТАВ

2.1 Общее описание

Деквалиния хлорид, кислота аскорбиновая

2.2 Качественный и количественный состав

Одна таблетка содержит

активные вещества: деквалиния хлорид 0,25 мг, кислота аскорбиновая 30 мг, вспомогательные вещества, наличие которых надо учитывать в составе лекарственного препарата: лактозы моногидрат 57,00 мг, натрия сахарин 0.50 мг, сахароза 625,00 мг. Полный список вспомогательных веществ см. в пункте 6.1.

3. ЛЕКАРСТВЕННАЯ ФОРМА

Таблетки для рассасывания.

Таблетки круглой формы, коричневого цвета с двусторонней фаской и насечкой с одной стороны, с запахом какао и ванилина, диаметром около 13.0 мм.

4. КЛИНИЧЕСКИЕ ДАННЫЕ

4.1 Показания к применению

- местное антисептическое лечение легких воспалительных процессов в полости рта и гортани, вызванных чувствительными к препарату возбудителями: катаральные, язвенные, фиброзные гингивиты, афтозные стоматиты, кандидоз слизистой оболочки полости рта, фарингиты, тонзиллиты, ларингиты, глосситы
- профилактика инфекций, до и после оперативных вмешательств, в полости рта и горла
- комплексное лечение инфекционных процессов полости рта и глотки в сочетании с антибиотиками или сульфонидами.

4.2 Режим дозирования и способ применения

Режим дозирования

Рекомендуемые дозы для взрослых

Назначают по одной таблетке для рассасывания через каждые 2-3 часа (не более 8-10 таблеток в сутки).

Для детей старше 6 лет

По одной таблетке для рассасывания через каждые 2-3 часа (не более 4-6 таблеток в сутки).

Способ применения

Таблетки не разжевывают. В течение получаса после приема препарата, пациенту следует воздерживаться от приема пищи и напитков.

Рекомендуется продолжать лечение в течение 1-2 дней после исчезновения клинических симптомов.

Курс лечения не должен превышать 5–7 дней из-за опасности развития дисбактериоза.

4.3 Противопоказания

- гиперчувствительность к действующим веществам или к любому из вспомогательных веществ, перечисленных в разделе 6.1
- непереносимость лактозы, синдром мальабсорбции глюкозы-галактозы
- детский возраст до 6 лет

4.4 Особые указания и меры предосторожности при применении

Ввиду отсутствия в препарате обезболивающего компонента его не следует применять при воспалительных процессах, сопровождающихся выраженной болезненностью.

Одновременный прием с другими препаратами для местного применения следует осуществлять осторожно и после оценки лечащего врача.

Несмотря на низкое содержание сахара (742.7 мг), препарат следует с особой осторожностью применять пациентам с сахарным диабетом.

При наличии клинических симптомов распространения инфекции необходима консультация врача.

При появлении каких-либо побочных реакций прием препарата СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева следует прекратить и назначить другое лечение.

Пациентам с наследственной непереносимостью лактозы не следует применять препарат.

При отсутствии результатов лечения препаратом необходимо проконсультироваться с врачом.

Применение в педиатрии

Препарат не предназначен для детей младше 6 лет из-за риска аспирации.

4.5 Взаимодействия с другими лекарственными препаратами и другие виды взаимодействия

При одновременном применении с каексалатом (препаратом для лечения гиперкалиемии) существует вероятность развития тяжелых некротических повреждений кожи и слизистых оболочек, в особенности желудочно-кишечного тракта.

4.6 Фертильность, беременность и лактация.

Беременность и период лактации,

До настоящего момента нет данных по безопасности и эффективности относительно воздействия препарата СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева на беременность. Поэтому в период беременности принимать препарат с осторожностью.

4.7 Влияние на способность управлять транспортными средствами и потенциально опасными механизмами

Препарат не оказывает влияния на способность управлять автомобилем и потенциально опасными механизмами.

4.8 Нежелательные реакции

Редко

- тошнота, позывы к рвоте

Очень редко

- аллергические реакции, чувство жжения и раздражения, сухость в полости рта
- дисбактериоз (при длительном применении)

Сообщение о подозреваемых нежелательных реакциях

Важно сообщать о подозреваемых нежелательных реакциях после регистрации ЛП с целью обеспечения непрерывного мониторинга соотношения «польза–риск» ЛП. Медицинским работникам рекомендуется сообщать о любых подозреваемых нежелательных реакциях ЛП через национальную систему сообщения о нежелательных реакциях РК.

РГП на ПХВ «Национальный центр экспертизы лекарственных средств и медицинских изделий» Комитета медицинского и фармацевтического контроля Министерства здравоохранения Республики Казахстан

<http://www.ndda.kz>

4.9 Передозировка

Нет данных о передозировке препаратом СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева.

5. ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА

5.1 Фармакодинамические свойства

Фармакотерапевтическая группа: Препараты для лечения заболеваний горла. Антисептики. Деквалиния хлорид.

Код АТХ R02AA02

СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева представляет собой комбинированный препарат с выраженным местным антисептическим, антибактериальным и противогрибковым действием для лечения воспалительных процессов полости рта и горла.

Проявляет в основном бактериостатическое (по некоторым данным и бактерицидное) действие в отношении ряда грамположительных и грамотрицательных микроорганизмов, в том числе, устойчивых к антибиотикам штаммов. Препарат эффективен при щелочном значении рН (соответствующем среде полости рта) и при температуре 37 °С.

Деквалиния хлорид является местным антисептиком из группы квинолинов. Он представляет собой бисчетвертичный квинолин с антисептическим и бактериостатическим действием.

Деквалиния хлорид проявляет антисептическое действие – в основном местное; антибактериальное действие – главным образом в отношении грамотрицательных и грамположительных микроорганизмов, в основном в отношении гноеродных возбудителей и устойчивых к антибиотикам штаммов (пиогенные стрептококки, *Borrelia* и т.д.); противогрибковое действие – главным образом против *Candida albicans*, некоторых видов *Trichophyton* и эпидермофитов. Не активен в отношении *Mycobacterium*.

Активный антибактериальный механизм включает денатурацию белков и ферментов посредством растворения и деполимеризации, а также гликолиз и инактивацию дегидрогеназ; в начале действие обратимо, однако, продолжительный контакт с возбудителями инактивирует их необратимо; нарушение синтеза белков на уровне рибосом; цитолиз клеточной мембраны. В основе его бактериостатического действия лежит поверхностное активное катионное действие, и оно сильнее выражено в отношении грамположительных, чем в отношении грамотрицательных микроорганизмов.

Аскорбиновая кислота оказывает влияние на внутриклеточные процессы окисления и восстановления; увеличивает синтез специфических антибактериальных антитоксинов и улучшает функции ретикулоэндотелия; уменьшает проницаемость пограничных мембран, уплотняет и укрепляет стенки капилляров и ограничивает экссудативные, воспалительные и аллергические реакции.

Устойчивость к препарату СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева развивается при продолжительном применении (более 15–20 дней). Он эффективен в отношении микроорганизмов, устойчивых к пенициллину, стрептомицину и сульфонамиду.

5.2 Фармакокинетические свойства

Препарат быстро всасывается, распределяется посредством диффузии через печень, легкие, почки, выводится через кишечник и почки. Выведение продолжительное, с мочой и калом.

5.3 Данные доклинической безопасности

Не применимо

6. ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА

6.1 Перечень вспомогательных веществ

глюкозы моногидрат

натрия сахарин

пектин

ванилин

сахароза

какао порошок

лактозы моногидрат

магния стеарат

6.2 Несовместимость

Не применимо

6.3 Срок годности

3 года

Не применять по истечении срока годности.

6.4 Особые меры предосторожности при хранении

В сухом, защищенном от света месте при температуре не выше 25 °С.

Хранить в недоступном для детей месте!

6.5 Форма выпуска и упаковка

Таблетки круглой формы, коричневого цвета с двусторонней фаской и насечкой с одной стороны, с запахом какао и ванилина, диаметром около 13.0 мм.

По 20 таблеток в контурную ячейковую упаковку из прозрачной цветной пленки ПВХ/ПВДХ и алюминиевой фольги.

По 1 контурной ячейковой упаковке вместе с инструкцией по медицинскому применению на казахском и русском языках помещают в картонную коробку.

6.6 Особые меры предосторожности при уничтожении использованного лекарственного препарата или отходов, полученных после применения лекарственного препарата или работы с ним.

Нет специальных требований

6.7 Условия отпуска из аптек

Без рецепта

7. ДЕРЖАТЕЛЬ РЕГИСТРАЦИОННОГО УДОСТОВЕРЕНИЯ

«Балканфарма-Дупница АД»,

2600, г. Дупница,

«Самоковское шоссе» №3

Республика Болгария

Телефон: + 359 701 58 477

dupoperations@actavis.bg

7.1 ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ДЕРЖАТЕЛЯ РЕГИСТРАЦИОННОГО УДОСТОВЕРЕНИЯ

ТОО «ратиофарм Казахстан», 050059 (A15E2P),
г. Алматы, пр. Аль-Фараби 17/1, БЦ Нурлы-Тау, 5Б, 6 этаж.
Телефон: (727)3251615;
e-mail: info.tevakz@tevapharm.com;
веб сайт: www.kaz.teva

8. НОМЕР РЕГИСТРАЦИОННОГО УДОСТОВЕРЕНИЯ

№ РК-ЛС-5№ 010822

9. ДАТА ПЕРВИЧНОЙ РЕГИСТРАЦИИ (ПОДТВЕРЖДЕНИЯ РЕГИСТРАЦИИ, ПЕРЕРЕГИСТРАЦИИ)

Дата первой регистрации: 20.02.2008

Дата последнего подтверждения регистрации (перерегистрации): 26.02.2018

10. ДАТА ПЕРЕСМОТРА ТЕКСТА

Общая характеристика лекарственного препарата доступна на официальном сайте <http://www.ndda.kz>

«Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрлігі
Медициналық және
фармацевтикалық бақылау комитеті»
РММ төрағасының
20_ж. «___» _____
№ _____ бұйрығымен
БЕКІТІЛГЕН

ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ

1. ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТЫҢ АТАУЫ

СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева, соруға арналған таблеткалар, 0,25 мг/30 мг

2. САПАЛЫҚ ЖӘНЕ САНДЫҚ ҚҰРАМЫ

2.1 Жалпы сипаттамасы

Деквалиний хлориді, аскорбин қышқылы

2.2 Сапалық және сандық құрамы

Бір таблетканың құрамында

белсенді заттар: 0,25 мг деквалиний хлориді, 30 мг аскорбин қышқылы,
дәрілік препараттың құрамында болуы ескерілетін қосымша заттар: 57,00 мг лактоза
моногидраты, 0,50 мг натрий сахарині, 625,00 мг сахароза.

Қосымша заттардың толық тізімін 6.1 тармағынан қараңыз.

3. ДӘРІЛІК ТҮРІ

Соруға арналған таблеткалар.

Дөңгелек пішінді, екі жағынан ойылған және бір жағы кертілген қоңыр түсті, какао мен ванилиннің иісі бар, диаметрі 13.0 мм жуық таблеткалар.

4. КЛИНИКАЛЫҚ ДЕРЕКТЕР

4.1 Қолданылуы

- препаратқа сезімтал қоздырғыштар туындатқан ауыз қуысы мен көмейдегі жеңіл қабыну үдерістерін жергілікті антисептикалық емдеу: катаральді, ойық-жаралы, фиброзды гингивиттер, афтозды стоматит, ауыз қуысы шырышты қабығының кандидозы, фарингит, тонзиллит, ларингит, глоссит

- ауыз қуысына және тамаққа жасалған операциялық араласуларға дейінгі және одан кейінгі инфекциялар профилактикасы

- антибиотиктермен немесе сульфонамидтермен қосып, ауыз қуысы мен жұтқыншақтағы инфекциялық үрдістерді кешенді емдеу.

4.2 Дозалау режимі және қолдану тәсілі

Дозалау режимі

Ересектерге ұсынылатын дозалар

Әр 2-3 сағат сайын сору үшін бір таблеткадан тағайындайды (тәулігіне 8-10 таблеткадан аспайды).

6 жастан асқан балаларға

Әр 2-3 сағат сайын сору үшін бір таблеткадан қолданады (тәулігіне 4-6 таблеткадан аспайды).

Қолдану тәсілі

Таблеткалар шайнамайды. Препаратты қабылдаған соң, пациент жарты сағат бойы тамақтанбауы және сусындар ішпеуі керек.

Клиникалық симптомдары жойылған соң, емдеуді 1-2 күн бойы жалғастыру ұсынылады.

Емдеу курсы дисбактериоздың даму қаупіне байланысты 5–7 күннен аспауы тиіс.

4.3 Қолдануға болмайтын жағдайлар

- әсер етуші заттарға немесе 6.1-бөлімде көрсетілген қосымша заттардың кез келгеніне аса жоғары сезімталдық
- лактозаны көтере алмаушылық, глюкоза-галактозаның мальабсорбциясы синдромы
- 6 жасқа дейінгі балалар

4.4 Айрықша нұсқаулар және қолданған кездегі қажетті сақтандыру шаралары

Препаратты ауыруды басатын компоненттің жоқ болуына байланысты оны айқын аурумен қатар жүретін қабыну үдерістерінде қолданбау керек.

Жергілікті қолдануға арналған басқа препараттармен бір мезгілде сақтықпен және емдеуші дәрігердің бағалауынан кейін қолданған жөн.

Қант құрамының төмен болуына (742.7 мг) қарамай, препаратты қант диабеті бар пациенттерге аса сақтықпен қолдану керек.

Инфекция таралуының клиникалық симптомдары болған жағдайда, дәрігердің кеңесі қажет.

Әлдебір жағымсыз реакциялар пайда болғанда, СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева препаратын қабылдауды тоқтатып, басқа ем тағайындау керек.

Тұқым қуалайтын лактоза жақпаушылығы бар пациенттерге препаратты қолданбаған жөн.

Препаратпен емдеу нәтижелері болмаған жағдайда, дәрігермен кеңесу керек.

Педиатрияда қолдану

Препаратты аспирация қаупіне байланысты 6 жастан кіші балаларға қолдануға болмайды.

4.5 Басқа дәрілік препараттармен өзара әрекеттесуі және өзара әрекеттесудің басқа да түрлері

Каексалатпен (гиперкалиемияны емдеуге арналған препарат) бірге қабылдағанда тері мен шырышты қабықта, әсіресе асқазан-ішек жолында ауыр некроздық зақымданулар дамуы мүмкін.

4.6 Фертильділік, жүктілік және лактация.

Жүктілік және лактация кезеңі,

Осы кезеңге дейін СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева препаратының жүктілікке әсеріне қатысты қауіпсіздігі мен тиімділігі жөнінде деректер жоқ. Сондықтан жүктілік кезінде препаратты сақтықпен қабылдаңыз.

4.7 Көлік құралдарын және қауіптілігі зор механизмдерді басқару қабілетіне ықпал етуі

Препарат автомобиль жүргізу және қауіптілігі зор механизмдерді басқару қабілетіне әсер етпейді.

4.8 Жағымсыз реакциялар

Сирек

- жүрек айнуы, құстыру

Өте сирек

- аллергиялық реакциялар, ашыту және тітіркендіруді сезіну, ауыз қуысының құрғауы
- дисбактериоз (ұзақ қолданған кезде)

Күмәнді жағымсыз реакциялар туралы хабарлама

ДП «пайда-қауіп» арақатынасына үздіксіз мониторинг жүргізуді қамтамасыз ету мақсатында ДП тіркегеннен кейін күдікті жағымсыз реакциялар туралы хабарлау маңызды. Медицина қызметкерлеріне ҚР жағымсыз реакциялар туралы ұлттық хабарлау жүйесі арқылы ДП кез келген күдікті жағымсыз реакциялары туралы хабарлау ұсынылады.

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі Медициналық және фармацевтикалық бақылау комитетінің «Дәрілік заттар мен медициналық бұйымдарды сараптау ұлттық орталығы» ШЖҚ РМК

<http://www.ndda.kz>

4.9 Артық дозалануы

СТОПАНГИН ПЛЮС - Тева препаратымен артық дозалануы туралы деректер жоқ.

5. ФАРМАКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІ

5.1. Фармакодинамикалық қасиеттері

Фармакотерапиялық тобы: Тамақ ауруларын емдеуге арналған препараттар. Антисептиктер. Деквалиний хлориді.

АТХ коды R02AA02

СТОПАНГИН ПЛЮС-Тева ауыз қуысы мен тамақтың қабыну үдерістерін емдеу үшін пайдаланғанда, айқын жергілікті антисептикалық, бактерияға қарсы және зеңге қарсы әсері бар біріктірілген препарат болып табылады.

Грамоң және грамтеріс қатардағы микроорганизмдерге, оның ішінде антибиотиктерге сезімтал штамдарға негізінен бактериостатикалық (кейбір мәліметтер бойынша бактерицидтік) әсер көрсетеді. Препарат рН сілтілі мәнінде (ауыз қуысының ортасына сәйкес) және температура 37 °С болғанда тиімді.

Деквалиний хлориді квинолиндер тобының жергілікті антисептигі болып табылады. Ол антисептикалық және бактерияларға қарсы әсері бар бистөрттік квинолин болып табылады.

Деквалиний хлориді антисептикалық – негізінен, жергілікті әсер көрсетеді; бактерияларға қарсы әсері – ең бастысы грамоң және грамтеріс микроорганизмдерге, негізінен шірітетін қоздырғыштарға және антибиотиктерге төзімді штамдарға (пиогенді стрептококктар, *Borrelia* және т.б.) қатысты болады; зеңге қарсы әсері – негізінен *Candida albicans*, *Trichophyton* және эпидермофиттердің кейбір түрлеріне қарсы. *Mycobacterium-ge* қатысты белсенді емес.

Белсенді бактерияларға қарсы механизмге еріту және деполимеризация арқылы ақуыздар мен ферменттердің денатурациясы, сондай-ақ дегидрогеназалардың гликолизі мен инактивациясы кіреді; бастапқыда әсері қайтымды, әйтседе, қоздырғыштармен ұзақ уақыт қатынаста болуы олардың белсенділігін қайтарымсыз жояды; ақуыздар синтезінің рибосомалар деңгейінде бұзылуы; жасушалық жарғақшалар цитолізі. Оның бактериостатикалық әсері негізінде беткейлік белсенді катиондық әсер жатады, және бұл грамтеріске қарағанда грамоң микроорганизмдерде айқынырақ көрінеді.

Аскорбин қышқылы жасушаішілік тотығу және тотықсыздану үрдістеріне әсер етеді; спецификалық бактерияларға қарсы антиоксидердің синтезін ұлғайтады және ретикулоэндотелийдің функциясын жақсартады; шекаралық жарғақшалардың өткізгіштігін азайтады, капиллярлар қабырғаларын нығайтады және қатайтады, экссудативті, қабыну және аллергиялық реакцияларды шектейді.

СТОПАНГИН ПЛЮС-Тева препаратына төзімділік ұзақ уақыт қолданғанда дамиды (15-20 күннен астам). Ол пенициллин, стрептомицин және сульфонамидке төзімді микроорганизмдерге қатысты тиімді.

5.2 Фармакокинетикалық қасиеттері

Препарат тез сінеді, диффузия арқылы бауыр, өкпе, бүйрек арқылы таралады, ішек және бүйрек арқылы шығарылады. Шығарылуы несеппен және нәжіспен әрі ұзақ жүреді.

5.3. Клиникаға дейінгі қауіпсіздік деректері

Қатысты емес

6. ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІ

6.1. Қосымша заттар тізбесі

глюкоза моногидраты

натрий сахарині

пектин

ванилин

сахароза

какао ұнтағы

лактоза моногидраты

магний стеараты

6.2. Үйлесімсіздігі

Қатысты емес

6.3 Жарамдылық мерзімі

3 жыл

Жарамдылық мерзімі өткеннен кейін қолдануға болмайды.

6.4 Сақтаған кездегі айрықша сақтандыру шаралары

Құрғақ, жарықтан қорғалған жерде, 25 °С-ден аспайтын температурада сақтау керек.

Балалардың қолы жетпейтін жерде сақтау керек!

6.5 Шығарылу түрі және қаптамасы

Дөңгелек пішінді, екі жағынан ойылған және бір жағы кертілген қоңыр түсті, какао мен ванилиннің иісі бар, диаметрі 13.0 мм жуық таблеткалар.

20 таблеткадан ПВХ/ПВДХ мөлдір түрлі-түсті үлбір мен алюминий фольгадан жасалған пішінді ұяшықты қаптамада.

1 пішінді ұяшықты қаптамадан қазақ және орыс тіліндегі медициналық қолдану жөніндегі нұсқаулықпен бірге картон қорапқа салынады.

6.6 Пайдаланылған дәрілік препаратты немесе дәрілік препаратты қолданғаннан кейін немесе онымен жұмыс істеген соң алынған қалдықтарды жойған кездегі айрықша сақтық шаралары.

Айрықша талаптар жоқ

6.7 Дәріханалардан босатылу шарттары

Рецептсіз

7. ТІРКЕУ КУӘЛІГІНІҢ ҰСТАУШЫСЫ

«Балканфарма-Дупница АД»,

2600, Дупница қ.,

«Самоковское шоссе» №3

Болгария Республикасы

Телефон: + 359 701 58 477

dupoperations@actavis.bg

7.1. ТІРКЕУ КУӘЛІГІН ҰСТАУШЫСЫНЫҢ ӨКІЛІ

«ратиофарм Қазақстан» ЖШС, 050059 (A15E2P),

Алматы қ., Әл-Фараби даңғ. 17/1, Нұрлы-Тау БО, 5Б, 6 қабат.

Телефон: (727)3251615;

e-mail: info.tevakz@tevapharm.com;

веб-сайт: www.kaz.teva

8. ТІРКЕУ КУӘЛІГІНІҢ НӨМІРІ

№ ҚР-ДЗ-5№ 010822

**9. БАСТАПҚЫ ТІРКЕЛГЕН КҮНІ (ТІРКЕЛГЕНІН, ҚАЙТА ТІРКЕЛГЕНІН
РАСТАУ)**

Бірінші тіркелген күні: 20.02.2008

Тіркелгенін (қайта тіркелгенін) соңғы растау күні: 26.02.2018

10. МӘТІН ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН КҮН

Дәрілік препараттың жалпы сипаттамасы ресми сайтта қолжетімді <http://www.ndda.kz>